

ג ל י ו ג ו ת ל ע י ו נ ב פ ר ש ת ה ש ב ו ע
ערוכים בידי נחמה ליבוביץ
יוצא לאור ע"י מוסד תורה והשכלה למבוגרים ולנוער
הסתדרות נשי מורתי באמריקה

וישלה (תש"ט)

פרק ל"ד

שיט לב: להערכת מצעה שמעון ולוי עינין גליון וישלה תש"ח שאלה א

- א. ותצא דינה בת לאה. תנחומא וישלח ע: ולא בת יעקב. תלאה הכתוב באמה. מה לאה יצאנית-אך זו יצאנית. ופניין דכתיב (בר' ל"ט ז') "ותצא לאה לקראתו". אמר יחזקאל (ל"ז ס"ד) "הנח כל המושל עליך ימשול לאמור: כאמא-בתה, בת אמך את". ורש"י א ד"ה בת לאה. רמב"ן וטעם בת לאה אשר ילדה ליעקב אברבנאל: הכתוב הזה בא לספר שבחה של דינה, שלא קרה לה זה להיותה יצאנית בסבעה, כי היתה בת לאה המלומדת לשבת בית, כי רחל היתה רועה את הצאן, ולא לאה היתה יוצאת החוצה. גח מפאת אביה, שהיתה בת יעקב יושב אהלים; ואם היה אביה צנוע, כל שכן בתו. וזה מורה, שלא יצאה לכוונה רעה חלילה אלא "לראות בבנות הארץ" - לא אמר: "באנשי העיר" וגם לא: "בבני העיר", אלא: "בבנות העיר, וזה לומר: לראות בבנות העיר במלבושיהן ובתכשיטיהן, יען לא היה בבית יעקב שום נערה בלתה והיא רצתה ללמוד מנעויות העיר כדרך הבתולות.
- 1. מה הקשי בפסוקנו שרצו המפרשים לתרץ?
- 2. כיצד הם מעליכים את "יצאת דינה". סדרם לקבוצות?
- 3. על מה מסתמך מדרש חז"ל בלשון הכתוב כדי לגנותה?

- ב. א. ותצא דינה... ב. וירא אותה שכם החור... פרקי ד"ר אליעזר ל"ח: כתיב (עמוס ה' י"ט) "כאשר ינוס איש מפני האלי ופגע בו הדב ובה הבית וסמך ידו אל הקיר ונשכו הנחש...". וכשבא יעקב לביתו בארץ אחוזתו שבארץ כנען "נשכו הנחש" - ואיזה נחש? שכם בן חמור. שהיתה בתו של יעקב יושבת אהלים ולא היתה יוצאת החוצה. מה עשה שכם בן חמור? הביא נערו משחקות חוצה לה, מתופפות בתומים; יצאה דינה לראות בבנות המשחקות ושללה ושכב אותה... 1. מה הרעיון המסומל בדברי אנדה אלח? 2. מה חרמו הלשוני בפסוק הנותן אחיזה לאנדה?

- ג. א. והלבק נפשו בדינה בת יעקב ויאהב את הנערה וידבר על לב הנערה. מלבי"ם: יבאר שבחחילה כשלקחה, לא לקחה על מנת לקחתה לאשה, רק חטף אותה להשביע בולמוס תאוותו לפי שעה, שאם היה דעתו תחילה לקחת אותה לו לאשה, לא היה מענה אותה והיה ממתיך עד שיתנו אותה לו ברצון, רק שאח"כ דבק נפשו בה. ויש הבדל בין "אהבה" ובין "דבקות נפש", שאם יחשוק נשיא הארץ בבת דל ואביון יצדק לומר "אהבה", לא "דבקות נפש", כי הבדל המעלות והמדרגות יבדיל בין הנפשות - ולפעמים תדבק נפש שני אנשים העומדים במדרגה אחת מצד שווי מעלתם, הגם שאין ביניהם אהבת הערב, ופה היו שניהם. ואז "וידבר על לב הנערה", שעז עתה היתה רק תאנה בהמיית, שלא יצדק עליה לשון אהבה (- שאם היה אהבה באמת לא היה עושה לה הנבלה הזאת שהיא כרצה בעצמותיה -) רק שהאהבה האמתית נתחדשה אחר סרה התאנה הבהמיית, ואז התחרט על שענה אותה וידבר על לבה לנחמה מצערה ומיגונה. 1. מה הן הפליאות בטגנון הפסוק המתבארות ע"י פרושו? 2. היכן מצינו בתנ"ך תופעה הפוכה מזו המתוארת כאן לגבי שכם?

- ד. ז. כי נבלה עשה בישראל וכן לא יעשה. רש"י ד"ה וכן לא יעשה רמב"ן " " " " עד ואונקלוס אמר. הרא"ם בפרושו לרש"י: ואני תמה מאד על דברי הרמב"ן, כי נראה לי שכל ראיותיו הפוכות... 1. מה קשה לרש"י בפסוקנו? 2. מה ההבדל העקרוני בין רש"י לרמב"ן כאן? 3. כיצד יכולים הפסוקים המובאים ברמב"ן כראיה לדעתו לשמש ראיה לסתור את דבריו ולחזק את דעת רש"י, כדברי הרא"ם?

- ה. שאלת סגנון: פסוק ה': ויעקב שמע כי טמא את דינה בתו. ז: ויחר להם מאד, כי נבלה עשה בישראל. החוכל לבאר סבת חסרון הנושא בשני הפסוקים האלה בחציו השני של הפסוק? שאלות וגם חשובות יש לשלוח לנחמה ליבוביץ, קריח משה ירושלים